

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

VOL.3 № 3

2026

OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING DIDAKTIK TAMOYILLARI

Xazratova Zuxra Mamaraimovna

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti, (PhD), dotsent

Annotatsiya

Mustaqil ta'lim zamonaviy oliy ta'limning asosiy tarkibiy qismiga aylandi, chunki u ta'lim oluvchilarga o'z ta'lim jarayonlari va natijalari uchun mas'uliyatni zimmasiga olish imkonini beradi. Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim sharoitida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik va didaktik tamoyillari tahlil qilinadi. Tadqiqotning maqsadi ta'lim oluvchining mas'uliyati, o'z-o'zini boshqarish, maqsadga yo'naltirilgan ta'lim, refleksiv amaliyot va o'quv yordami kabi asosiy tamoyillarni tizimlashtirish hisoblanadi. Ishda tahliliy va qiyosiy usullardan foydalanilgan holda mustaqil ta'limga oid nazariy qarashlar umumlashtirilgan va ularning oliy ta'limga aloqadorligi yoritilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'limni samarali tashkil etish yo'naltirish va mustaqillikning muvozanatli uyg'unligini, shuningdek, aniq belgilangan o'quv maqsadlari va baholash mezonlarini talab etadi. Maqola mustaqil ta'limni nazariy jihatdan tushunishga hissa qo'shadi va uni oliy ta'lim muassasalarida amaliy qo'llash uchun uslubiy ko'rsatmalar taqdim etadi.

Kalit so'zlar: mustaqil ta'lim, didaktik tamoyillar, ta'lim oluvchi mustaqilligi, o'z-o'zini boshqarish, ta'lim mas'uliyati, o'quv-uslubiy yordam, refleksiv ta'lim.

ДИДАКТИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Хазратова Зухра Мамараимовна

Узбекский государственный университет мировых языков, (PhD), доцент

Аннотация

Самостоятельное обучение стало ключевым компонентом современного высшего образования, поскольку оно позволяет учащимся брать на себя ответственность за собственные процессы обучения и его результаты. В данной статье рассматриваются педагогические и дидактические принципы, лежащие в основе организации самостоятельного обучения в современных образовательных контекстах. Исследование направлено на систематизацию ключевых принципов, таких как ответственность обучающихся, саморегуляция, целенаправленное обучение, рефлексивная практика и педагогическая поддержка. Используя аналитические и сравнительные методы, в работе обобщаются теоретические подходы к самостоятельному обучению и подчеркивается их значимость для высшего образования. Результаты показывают, что эффективная организация самостоятельного обучения требует сбалансированного сочетания руководства и самостоятельности, а также четко определенных учебных целей и критериев оценки. Статья способствует теоретическому осмыслению самостоятельного обучения и предоставляет методические рекомендации по его практическому внедрению в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: самостоятельное обучение, дидактические принципы, автономия обучающегося, саморегуляция, ответственность за обучение, педагогическая поддержка, рефлексивное обучение.

DIDACTIC PRINCIPLES OF ORGANISING AUTONOMOUS LEARNING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Khazratova Zukhra Mamaraimovna

Uzbekistan State World Languages University, (PhD), Associate Professor

Abstract

Autonomous learning has become a central component of modern higher education, as it enables learners to take responsibility for their own learning processes and outcomes. This article examines the pedagogical and didactic principles underlying the organisation of autonomous learning in contemporary educational contexts. The study aims to systematise key principles such as learner responsibility, self-regulation, goal-oriented learning, reflective practice, and instructional support. Using analytical and comparative methods, the paper synthesises theoretical perspectives on autonomous learning and highlights their relevance to higher education. The findings indicate that effective organisation of autonomous learning requires a balanced integration of guidance and independence, as well as clearly defined learning objectives and evaluation criteria. The article contributes to the theoretical understanding of autonomous learning and provides methodological insights for its practical implementation in higher education institutions.

Keywords: autonomous learning, didactic principles, learner autonomy, self-regulation, learning responsibility, instructional support, reflective learning.

Zamonaviy oliy ta'lim tizimida mustaqil ta'limni tashkil etish masalasi ta'lim sifatini ta'minlash, talabalarning intellektual salohiyatini rivojlantirish hamda ularning o'quv jarayonidagi faolligini oshirish bilan bevosita bog'liq bo'lgan dolzarb ilmiy muammo sifatida maydonga chiqmoqda. Kredit-modul tizimining joriy etilishi, o'quv yuklamasida auditoriyadan tashqari mashg'ulotlar ulushining ortib borishi hamda talabaning o'z ta'limiy faoliyati uchun mas'uliyatini kuchaytirish zarurati mustaqil ta'limni didaktik jihatdan asosli tashkil etishni taqozo etadi. Shu nuqtayi nazardan, mustaqil ta'limni tashkil etishda didaktik tamoyillarni aniqlash va ularni oliy ta'lim sharoitida izchil qo'llash ilmiy-metodik ahamiyat kasb etadi.

Z.A.Umarova mustaqil ta'limni talabaning bilish faolligini faollashtiruvchi, o'quv motivatsiyasini kuchaytiruvchi hamda bilimlarni ongli o'zlashtirishga yo'naltiruvchi pedagogik jarayon sifatida talqin etadi [7]. G.F.Ismailova esa mustaqil ta'limni ta'lim mazmuni va natijalari o'rtasidagi uzviylikni ta'minlovchi didaktik vosita sifatida baholab, unda maqsadlilik va izchillik tamoyillarining ustuvorligini ta'kidlaydi [5]. Ushbu yondashuvlar mustaqil ta'limni tasodifiy topshiriqlar majmui emas, balki oldindan rejalashtirilgan va nazorat qilinadigan o'quv faoliyati sifatida qarash zarurligini ko'rsatadi.

S.A.Inamova va Y.N.Ismatova tadqiqotlarida mustaqil ta'limni tashkil etishda individuallashtirish va differensiasiyalash tamoyillari alohida ahamiyat kasb etadi [4,6]. Ularning fikricha, talabaning individual imkoniyatlari, tayyorgarlik darajasi va o'quv ehtiyojlarini hisobga olmasdan tashkil etilgan mustaqil ta'lim kutilgan pedagogik samarani bermaydi. O.M.Alimnazarov esa mustaqil ta'limni oliy ta'lim jarayonining markaziy komponenti sifatida ko'rib, uni talabaning kasbiy va shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiluvchi didaktik mexanizm deb baholaydi [1]. N.V.Puzanov, Y.V.Boykov va M.G.Tsirenova ishlarida mustaqil ta'limni tashkil etish refleksiv yondashuv bilan uzviy bog'liq holda talqin qilinadi [9,8,10]. Ushbu olimlar mustaqil ta'lim jarayonida talabaning o'z faoliyatini tahlil qilishi, baholashi va rejalashtirishi muhim didaktik shart ekanini asoslaydi. Bu yondashuv mustaqil ta'limni nazorat va o'zini nazorat qilish tamoyillari bilan boyitish zaruratini yuzaga keltiradi.

P.Bensonning ta'limiy avtonomiya konsepsiyasi mustaqil ta'limni talabaning o'z o'quv

faoliyati uchun mas'uliyatni ongli ravishda qabul qilishi bilan bog'liq jarayon sifatida izohlaydi [3]. Mazkur konsepsiya oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishda didaktik tamoyillarni qayta ko'rib chiqish va ularni zamonaviy ta'lim talablari bilan uyg'unlashtirish zarurligini ko'rsatadi. Shu asosda, mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning didaktik tamoyillari yuqorida qayd etilgan olimlar qarashlari asosida tahlil qilinib, ularning nazariy mohiyati va pedagogik amaliyotdagi ahamiyati ilmiy jihatdan yoritiladi..

Adabiyotlar tahlili. Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etish masalasi pedagogika nazariyasida turli ilmiy yondashuvlar asosida yoritilgan bo'lib, ushbu yo'nalishdagi tadqiqotlar didaktik tamoyillarning mazmuni va funksional ahamiyatini aniqlashga qaratilgan. Z.A.Umarova tadqiqotlarida mustaqil ta'lim talabaning bilish faoliyatini faollashtiruvchi, bilimlarni ongli o'zlashtirishni ta'minlovchi muhim didaktik jarayon sifatida talqin etiladi [7]. Olim mustaqil ta'limni tashkil etishda maqsadlilik va izchillik tamoyillarining yetakchi rolini ta'kidlab, ularning o'quv natijalariga bevosita ta'sir ko'rsatishini asoslaydi.

G.F.Ismailova mustaqil ta'limni ta'lim mazmunini chuqur o'zlashtirishga xizmat qiluvchi pedagogik mexanizm sifatida ko'rib, unda talabaning faolligi va mas'uliyati muhim didaktik shart ekanini ko'rsatadi [5]. Olimaning ishlarida mustaqil ta'lim jarayonida nazorat va o'zini nazorat qilish tamoyillari alohida o'rin egallaydi. Ushbu tamoyillar talabaning o'z faoliyatini tahlil qilish va baholash kompetentligini shakllantirishga xizmat qilishi bilan ahamiyatlidir.

S.A.Inamova va Y.N.Ismatova tadqiqotlarida mustaqil ta'limni tashkil etishda individuallashtirish tamoyili markaziy o'rin tutadi [4,6]. Ularning fikricha, talabaning individual imkoniyatlari, tayyorgarlik darajasi va o'quv ehtiyojlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan mustaqil ta'lim pedagogik samaradorlikni oshiradi. Ushbu yondashuv mustaqil ta'limni bir xil topshiriqlar tizimi sifatida emas, balki moslashuvchan didaktik jarayon sifatida talqin qilish zaruratini ko'rsatadi. O.M.Alimnazarov mustaqil ta'limni oliy ta'lim jarayonining yordamchi elementi emas, balki tizim hosil qiluvchi komponenti sifatida baholaydi [1]. Olimning qarashlariga ko'ra, mustaqil ta'lim talabaning kasbiy shakllanishi va shaxsiy rivojlanishida muhim didaktik vazifani bajaradi. Bu yondashuv mustaqil ta'limni tashkil etishda faoliyatga yo'naltirilganlik tamoyilining ustuvorligini asoslaydi.

N.V.Puzanov, Y.V.Boykov va M.G.Tsirenova ilmiy ishlarida mustaqil ta'lim refleksiv yondashuv bilan uzviy bog'liq holda tahlil qilinadi [9,8,10]. Ushbu olimlar mustaqil ta'lim jarayonida talabaning o'z o'quv faoliyatini rejalashtirishi, baholashi va takomillashtirishi didaktik jihatdan muhim ekanini ta'kidlaydi. Refleksivlik tamoyili mustaqil ta'limning ichki mexanizmlarini faollashtiruvchi omil sifatida talqin etiladi. P.Bensonning ta'limiy avtonomiya konsepsiyasi mustaqil ta'limni talabaning o'z ta'limiy faoliyati uchun mas'uliyatni ongli ravishda qabul qilishi bilan bog'liq jarayon sifatida izohlaydi [3]. Ushbu konsepsiya mustaqil ta'limni tashkil etishda didaktik tamoyillarni talabaning faolligi va mustaqilligi nuqtayi nazaridan qayta ko'rib chiqish zaruratini asoslaydi.

Tahlil qilingan adabiyotlar mustaqil ta'limni tashkil etishda didaktik tamoyillarni tizimli yondashuv asosida belgilash zarurligini ko'rsatadi hamda mazkur masalaning oliy ta'lim sharoitida chuqur ilmiy tadqiq etilishini taqozo etadi.

Tadqiqot uslubi. Mazkur tadqiqot oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning didaktik tamoyillarini aniqlash, tizimlashtirish va ularning pedagogik ahamiyatini ilmiy asoslashga qaratilgan. Tadqiqot nazariy yo'nalishda olib borilib, ta'lim jarayoniga oid ilmiy tushunchalar, didaktik yondashuvlar hamda mustaqil ta'limni tashkil etish mexanizmlari tahlil qilindi. Tadqiqotda ta'lim jarayonini yaxlit tizim sifatida ko'rib chiqishga imkon beruvchi tizimli yondashuv asos qilib olindi.

Tadqiqot jarayonida tahlil va sintez, taqqoslash, umumlashtirish hamda ilmiy abstraksiyalash usullaridan foydalanildi. Ushbu usullar mustaqil ta'limni tashkil etishda qo'llaniladigan didaktik tamoyillarning mazmun-mohiyatini ochib berish, ularning o'zaro

bog'liqligini aniqlash va ta'lim jarayonidagi funksional rolini belgilashga xizmat qildi. Mustaqil ta'limni tashkil etish jarayoni maqsad, mazmun, faoliyat va natija komponentlari o'rtasidagi uzviylik asosida tahlil qilindi. Tadqiqotda mustaqil ta'lim talabaning o'quv faoliyatini ongli rejalashtirish, bajarish va baholash jarayoni sifatida talqin etildi. Shu bois, refleksiv tahlil usuli orqali mustaqil ta'limning pedagogik samaradorligini oshiruvchi omillar aniqlashtirildi. Shuningdek, ta'lim jarayonida individuallashtirish va differensiasiyalash imkoniyatlarini asoslash uchun mantiqiy-tahliliy yondashuvdan foydalanildi.

Tadqiqot uslubi mustaqil ta'limni faqat topshiriqlar majmui sifatida emas, balki didaktik tamoyillar asosida tashkil etiladigan tizimli pedagogik jarayon sifatida o'rganishga imkon berdi. Natijada, tanlangan metodologik yondashuvlar tadqiqot maqsadiga erishish, ilmiy xulosalarni asoslash hamda mustaqil ta'limni takomillashtirish bo'yicha ilmiy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qildi.

Tahlil va natijalar. Tadqiqot jarayonida oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning didaktik tamoyillari nazariy tahlil asosida o'rganildi hamda ularning ta'lim jarayonidagi funksional ahamiyati aniqlashtirildi. Olib borilgan tahlillar mustaqil ta'limning samaradorligi, avvalo, didaktik tamoyillarning izchil va maqsadga yo'naltirilgan holda qo'llanishiga bog'liqligini ko'rsatdi. Mustaqil ta'lim jarayonida maqsadlilik va izchillik tamoyillarining ta'minlanishi talabalarning o'quv faoliyatini rejalashtirish va bajarish jarayonida aniqlikni yuzaga keltiradi.

Tadqiqot ishlari O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti, Samarqand davlat chet tillar instituti hamda Namangan davlat chet tillar instituti bazasida tashkil etildi. Tajriba-sinov jarayoniga jami 132 nafar talaba respondent sifatida jalb qilindi. Respondentlar turli bosqich va yo'nalishlarda tahsil olayotgan talabalar orasidan tanlab olinib, ularning ishtiroki tadqiqot natijalarining ishonchliligini ta'minlashga xizmat qildi. Tajriba davomida mustaqil ta'limni tashkil etishning didaktik tamoyillarini amaliyotga joriy etish hamda ularning samaradorligini aniqlashga alohida e'tibor qaratildi. Olingan natijalar tahlili shuni ko'rsatdiki, mazkur tamoyillarning tizimli qo'llanilishi talabalarning o'quv faolligi, mustaqil fikrlashi va refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'limda individuallashtirish tamoyiliga tayanish talabalarning o'quv faolligini oshirish bilan bir qatorda, ularning mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, refleksiv yondashuv asosida tashkil etilgan mustaqil ta'lim talabaning o'z o'quv faoliyatini baholash va tahlil qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Olingan natijalar mustaqil ta'limni didaktik tamoyillar asosida tashkil etish ta'lim jarayonining sifat ko'rsatkichlariga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatmoqda. Mazkur jarayonda nazorat va o'zini nazorat qilish mexanizmlarining uyg'unlashuvi muhim ahamiyat kasb etib, bu holat keyingi tahliliy bosqichlarda yanada batafsil ko'rib chiqilishi lozim.

Mustaqil ta'limni tashkil etishning didaktik tamoyillari ta'lim jarayonida faqat nazariy tushuncha sifatida emas, balki aniq pedagogik faoliyat orqali namoyon bo'ladigan mezonlar tizimi sifatida qaraladi. Shu bois, tadqiqot doirasida mazkur tamoyillarning mazmuni, ularning mustaqil ta'lim jarayonidagi ifodalanish shakllari hamda kutiladigan pedagogik natijalari tizimlashtirildi. Quyidagi jadval oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishda asos bo'ladigan didaktik tamoyillarning o'zaro bog'liqligi va amaliy ahamiyatini tahliliy nuqtayi nazardan yoritishga xizmat qiladi.

1-jadval.

Oliy ta'limda mustaqil ta'limni tashkil etishning didaktik tamoyillari va ularning pedagogik ifodasi

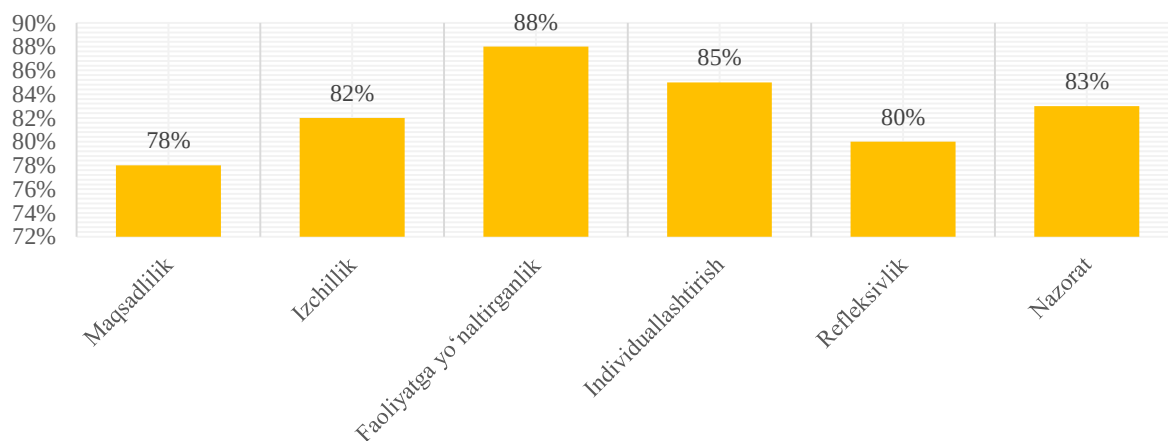
Didaktik tamoyil	Tamoyilning mazmuni	Mustaqil ta'limdagi ifodalanishi	Pedagogik vazifa	Kutiladigan natija
<i>Maqsadlilik</i>	Ta'lim	Mustaqil	Faoliyatni	O'quv

	faoliyatining aniq maqsad asosida rejalashtirilishi	topshiriqlarning o'quv natijalari bilan uyg'unligi	yo'naltirish	faoliyatining aniqligi
<i>Izchillik</i>	O'quv faoliyatining bosqichma-bosqich tashkil etilishi	Mustaqil ishlarning murakkablik darajasi bo'yicha ketma-ketligi	Bilimlarni tizimlashtirish	Bilimlarning barqarorligi
<i>Faoliyatga yo'naltirilganlik</i>	Talabanning faol subyekt sifatida ishtiroki	Mustaqil tahlil, izlanish va qaror qabul qilish	Faollikni oshirish	Mustaqil fikrlash rivoji
<i>Individuallashtirish</i>	Talabanning individual imkoniyatlarini hisobga olish	Moslashuvchan topshiriqlar tizimi	Shaxsiy yondashuvni ta'minlash	O'quv motivatsiyasining oshishi
<i>Refleksivlik</i>	O'z faoliyatini tahlil qilish va baholash	O'zini nazorat qilish elementlari	Metakognitiv rivojlanish	O'z-o'zini boshqarish
<i>Nazorat va o'zini nazorat qilish</i>	O'quv faoliyatining monitoringi	Baholash mezonlari asosida tahlil	Natijalarni aniqlash	Ta'lim sifatining oshishi

Jadvalda keltirilgan didaktik tamoyillar mustaqil ta'lim jarayonining ichki tuzilmasini ochib berishga xizmat qiladi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, maqsadlilik va izchillik tamoyillari mustaqil ta'limning tashkiliy asosini tashkil etib, talabanning o'quv faoliyatini rejalashtirishda muhim rol o'ynaydi. Faoliyatga yo'naltirilganlik va individuallashtirish tamoyillari esa talabanning shaxsiy faolligi va o'quv ehtiyojlarini hisobga olish imkonini kengaytiradi.

Refleksivlik hamda nazorat va o'zini nazorat qilish tamoyillari mustaqil ta'lim jarayonida o'quv natijalarini anglash va baholash mexanizmlarini faollashtiradi. Ushbu tamoyillarning uyg'un qo'llanishi mustaqil ta'limni tizimli pedagogik jarayon sifatida tashkil etish imkonini yaratadi va keyingi bosqichlarda ularning amaliy samaradorligini chuqurroq tahlil qilish zaruratini yuzaga keltiradi.

Mustaqil ta'limni tashkil etishda didaktik tamoyillarning ta'lim jarayoniga ta'sir darajasini aniqlash muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Shu maqsadda tadqiqot doirasida mustaqil ta'lim jarayonida keng qo'llaniladigan asosiy didaktik tamoyillarning nisbiy samaradorligi tahlil qilindi. Quyidagi ustunli diagramma didaktik tamoyillarning mustaqil ta'lim jarayonidagi funksional ta'sirini foiz ko'rsatkichlari asosida ifodalab, ularning o'zaro nisbatini vizual tarzda ochib beradi.

1-rasm. Mustaqil ta'limni tashkil etishda didaktik tamoyillarning nisbiy samaradorligi.

Diagramma tahlili shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'lim jarayonida faoliyatga yo'naltirilganlik tamoyili eng yuqori samaradorlik ko'rsatkichiga ega bo'lib, bu holat talabani faol subyekt sifatida ishtiroki ta'lim sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatishini anglatadi. Individuallashtirish tamoyilining yuqori ko'rsatkichlari mustaqil ta'limda shaxsiy yondashuvning muhimligini tasdiqlaydi. Izchillik va nazorat hamda o'zini nazorat qilish tamoyillari barqaror natijalar bilan ajralib turib, mustaqil ta'lim jarayonining tizimli tashkil etilishini ta'minlashga xizmat qiladi. Maqsadlilik va refleksivlik tamoyillarining nisbatan yaqin ko'rsatkichlari esa mustaqil ta'limda rejalashtirish va tahlil jarayonlarining o'zaro uyg'un holda namoyon bo'lishini ko'rsatadi. Ushbu natijalar keyingi bosqichlarda didaktik tamoyillarni integratsiyalashgan holda chuqurroq tahlil qilish zaruratini yuzaga keltiradi.

O'tkazilgan tahlil va muhokama natijalari oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishda didaktik tamoyillarning o'zaro uyg'unligi muhim pedagogik ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi. Tadqiqot jarayonida aniqlangan natijalar mustaqil ta'lim samaradorligi alohida bir tamoyil bilan emas, balki maqsadlilik, izchillik, faoliyatga yo'naltirilganlik, individuallashtirish, refleksivlik hamda nazorat va o'zini nazorat qilish tamoyillarining integratsiyalashgan holda qo'llanishi orqali ta'minlanishini tasdiqlaydi. Diagramma va jadval asosidagi tahlillar faoliyatga yo'naltirilganlik va individuallashtirish tamoyillarining ustuvorligini ko'rsatgan bo'lsa-da, qolgan tamoyillar ularni metodik jihatdan qo'llab-quvvatlovchi barqaror mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. Muhokama jarayonida mustaqil ta'limning didaktik asoslari talabani o'quv faoliyatini ongli rejalashtirish, bajarish va baholash jarayonlari bilan uzviy bog'liq ekanligi aniqlashtirildi. Shu bilan birga, tahlil natijalari mustaqil ta'limni tashkil etishda didaktik tamoyillarni tizimli yondashuv asosida qo'llash ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilishini ko'rsatdi va keyingi bosqichlarda ushbu tamoyillarni empirik jihatdan chuqurroq o'rganish zaruratini yuzaga keltirdi.

Xulosa. Mazkur ilmiy maqolada oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning didaktik tamoyillari nazariy va tahliliy jihatdan o'rganildi hamda ularning ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyati ilmiy asosda yoritildi. Tadqiqot davomida mustaqil ta'lim zamonaviy oliy ta'lim tizimida talabani o'quv faoliyatini faollashtirish, o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish hamda ta'lim natijalarining barqarorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi muhim pedagogik jarayon sifatida talqin etildi. Olib borilgan tahlillar mustaqil ta'lim samaradorligi didaktik tamoyillarning tasodifiy qo'llanishi bilan emas, balki ularning izchil va tizimli ravishda integratsiyalashgan holda amalga oshirilishi bilan belgilanishini ko'rsatdi.

Maqsadlilik va izchillik tamoyillari mustaqil ta'limning tashkiliy va mazmuniy asosini shakllantirib, talabani o'quv faoliyatini ongli rejalashtirishga xizmat qiladi. Faoliyatga yo'naltirilganlik tamoyili talabani passiv ijrochidan faol subyektga aylanishini ta'minlab, mustaqil ta'lim jarayonida tahlil, izlanish va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Individuallashtirish tamoyili esa talabani individual imkoniyatlari, ehtiyojlari va tayyorgarlik darajasini hisobga olish orqali mustaqil ta'limning pedagogik samaradorligini oshirishga yo'naltirilgan. Refleksivlik hamda nazorat va o'zini nazorat qilish tamoyillari mustaqil ta'lim jarayonida o'quv natijalarini anglash, baholash va takomillashtirish mexanizmlarini faollashtiradi. Ushbu tamoyillar talabani o'z faoliyatiga tanqidiy yondashishini shakllantirib, o'quv jarayonida mas'uliyat va mustaqillik darajasining oshishiga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari mustaqil ta'limni faqat auditoriyadan tashqari mashg'ulotlar majmui sifatida emas, balki didaktik tamoyillar asosida tashkil etiladigan yaxlit pedagogik jarayon sifatida qarash zarurligini tasdiqlaydi.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash joizki, maqolada yoritilgan nazariy tahlillar va natijalar oliy ta'lim amaliyotida mustaqil ta'limni tashkil etishda didaktik tamoyillarning uyg'un qo'llanishi ta'lim sifatini oshirish, talabalarning mustaqil fikrlash va o'zini boshqarish kompetentligini rivojlantirish uchun muhim metodik asos bo'lib xizmat qilishini ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Alimnazarov O.M. Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining mustaqil ta'limini tashkil etishda elektron ta'lim resurslaridan foydalanish metodikasini takomillashtirish. Ped.fanlari bo'yicha falsafa dokt. diss...avtoreferati (PhD). – Toshkent, 2025. – 53 b.
2. Asatillayev Y.M. Talabalar mustaqil ta'limini tashkil etish. Uslubiy qo'llanma. NamQI, 2024. – 44 b.
3. Benson P. Autonomy in language teaching and learning. Lang. Teach. 40, Cambridge University Press, 2006. – P. 21-40.
4. Inamova S.A. Pedagogika yo'nalishi talabalariga chet til o'rgatishda mustaqil ta'limni tashkil etish texnologiyasi. Ped.fanlari bo'yicha falsafa dokt. diss...avtoreferati (PhD). – Namangan, 2025. – 51 b.
5. Ismailova G.F. Talabalarda mustaqil ta'lim orqali kasbiy kompetensiyani shakllantirish metodikasi. Ped.fanlari bo'yicha falsafa dokt. diss...avtoreferati (PhD). – Buxoro, 2025. – 48 b.
6. Ismatova Y.N. Kredit-modul tizimida talabalarning mustaqil ta'limini baholash metodikasi (xorijiy til va adabiyoti yo'nalishi misolida). Ped.fanlari bo'yicha falsafa dokt. diss...avtoreferati (PhD). – Namangan, 2025. – 52 b.
7. Umarova Z.A. Raqamli ta'lim sharoitida talabalar mustaqil tayyorgarligini rivojlantirishning dasturiy-didaktik ta'minotini takomillashtirish. Ped.fanlari bo'yicha falsafa dokt. diss...avtoreferati (PhD). – Toshkent, 2025. – 71 b.
8. Бойков Е.В. Методика самостоятельного обучения студентов информатике с помощью объектно-ориентированных электронных учебников: диссертация ... кандидата педагогических наук. – Красноярск, 2012. – 138 с.
9. Пузанов Н.В. Основы организации и методики самостоятельных учебных занятий: Пособие для учащихся высш. и сред. заоч. учеб. заведений. – Москва; Ленинград: Гизместпром, 1939. – 42 с.
10. Цыренова М.Г. Методика обучения истории: самостоятельная работа студентов: учебно-методическое пособие. Министерство науки и высшего образования Российской Федерации, Бурятский госуниверситет им. Доржи Банзарова. – Улан-Удэ: Издательство Бурятского госуниверситета, 2021. – 93 с.